

Χρήστου Ἀνδρεάδη, Σύνθετα καὶ παράγωγα τοῦ ὀνόματος Ἑλλεν/Ἑλλενος στὰ ποντιακὰ δημοτικὰ τραγούδια, ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ Ἀρχεῖον Πόντου 38(1984) 577-597.

Ἡ ποντιακὴ διάλεκτος, μία ἐκ τῶν πλέον συντηρητικῶν διαλέκτων τῆς Νέας Ἑλληνικῆς, διατηρήσασα παρὰ τὸν χρόνον τὴν προφορὰν τοῦ ἰωνικοῦ ἢ ὡς καὶ τὴν χρῆσιν ἀπαρεμφάτου, παρέχει εἰσέτι καὶ μέγαν λεξιλογικὸν πλοῦτον, λίαν σημαντικὸν διὰ τὴν ἐν γένει ἐξέλιξιν τῆς λαλιᾶς ἀλλὰ καὶ τῆς ἱστορίας τῶν Ἑλλήνων.

Μεταξὺ τῶν λέξεων, τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖ ἀκόμη καὶ σήμερον ὁ ἐκ Πόντου Μ. Ἀσίας Ἑλληνας, εἶναι καὶ αἱ λέξεις Ἑλλεν-Ἑλλην, τρισέλλενος - τραντέλλενος, ἔλλεν'κόν. Ἐμφανὲς εἶναι ὅτι παρὰ τὸν ἀφορισμὸν ὑπὸ τοῦ χριστιανισμοῦ τῆς λέξεως Ἑλληνας καὶ τῶν παραγῶγων αὐτῆς καὶ τὸν περιορισμὸν τῆς ἐννοίας τούτων μόνον εἰς ἐκείνην τοῦ ἔθνικος, εἰδωλολάτρης, ἡ ἑλληνικὴ ποντιακὴ διάλεκτος διετήρησε τὰς αὐτὰς λέξεις καὶ ἐπλούτισεν αὐτὰς δι' ἐννοιῶν, αἱ ὁποῖαι διηγούντο τὴν ὕστεροφημίαν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου.

Ἡ μελέτη καὶ ἡ ἔρευνα περὶ τὸ θέμα τοῦτο ἤρχισε πρὸ πολλῶν δεκάδων ἐτῶν καὶ ἐκωδικοποιήθη εἰς τὸ Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ποντιανῆς Διαλέκτου (1961) τοῦ Α.Α. Παπαδοπούλου.

Ὁ συγγραφεὺς κ. Χ. Ἀνδρεάδης, ἱστοριοδίφης καὶ ἐρευνητῆς τῆς ἱστορίας, ἰδίᾳ τῆς νεωτέρας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πόντου, παρουσίασεν εἰς τὸ Α' Συμπόσιον Ποντιακῆς Λαογραφίας τὴν προβληματικὴν τοῦ θέματος Ἑλλεν-ἔλλεν'κός. Ἡ ἐπακριβὴς καὶ προσεκτικὴ ὑπογράμμισις λεπτομερειῶν τούτου καὶ ἡ τεκμηρίωσις τῶν ἀπόψεων τοῦ συγγραφέως [ἴσως θὰ ἔπρεπε νὰ μνημονεύσῃ καὶ τινὰς ἄλλας μελέτας, μεταξὺ δὲ ἄλλων διὰ τὰ σύνθετα τρισέλλενος καὶ τραντέλλενος Α.Α. Παπαδόπουλον, Γλωσσικὴ δεινῶσις, Ἀρχεῖον Πόντου 23(1959)3-32, χρησίμους εἰς τὸν κατὰ πρῶτον ἐρευνῶντα τὴν ποντιακὴν διάλεκτον] βεβαιοῦν διὰ τὴν ἀρτίαν καὶ ὀπωσδήποτε σημαντικὴν προσφορὰν αὐτοῦ. Οἱ μέλλοντες νὰ ἐρευνήσουν τὸ θέμα ἔχουν λοιπὸν βάσιν ἐκκινήσεως διὰ τῆς μελέτης τοῦ Ποντίου κ.Χ. Ἀνδρεάδου.

ΟΔ. ΛΑΜΨΙΔΗΣ

GEORGE MURNU, Studii istorice privitoare la trecutul românilor de peste Dunăre (= Μελετήματα ἱστορικὰ ἀναφερόμενα στὸ παρελθὸν τῶν πέρα τοῦ Δουνάβεως Ρουμάνων). Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως καὶ εἰσαγωγή Nicolae-Șerban Tanașoca. Ἐκδόσις Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας, Βουκουρέστι 1984, 204 σ.

Ὁ Γεώργιος Μούρνου κατάγεται ἀπὸ τὴν Βέροια τῆς Μακεδονίας, ὅπου ἔζησε καὶ τὰ παιδικὰ του χρόνια. Σπούδασε στὸ Βουκουρέστι, ὅπου τὸ 1894 δημοσίευσε τὴν ἐργασία του «Μελέτη ἐπὶ τοῦ προφαναριωτικοῦ λεξιλογίου στὴν ρουμανικὴ γλῶσσα». Μετεκπαιδεύθηκε στὸ Μόναχο, ὅπου τὸ 1902 ἀναγορεύθηκε διδάκτωρ με θέμα τῆς διατριβῆς του «Ἐπίδρασις ρουμανικῶν δανειῶν στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα».

Ἦδη μὲ τὸ δεῦτερο ἀξιόλογο ἔργο του ἀποκαλύπτεται περὶτρανα ὅτι εἶναι διαπο-